

Laurier

De **voorzitter**: Ik constateer dat dit wetsvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

De aanwezige leden van de fractie van de SP wordt conform artikel 121 van het Reglement van Orde aantekening verleend dat zij geacht willen worden, zich niet met het wetsvoorstel te hebben kunnen verenigen.

In stemming komt de motie-Huijbregts-Schiedon c.s. (30844, letter I).

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring vooraf.

De heer **Janse de Jonge** (CDA): Mevrouw de voorzitter. Wij zijn het eens met de overwegingen en het dictum van de motie. Wij hadden wat twijfels over de inzet van de minister van VROM naar aanleiding van haar expliciete uitspraken op de zogenoemde Wabo-dag, op 25 september jongstleden. Wij trachtten daarover in tweede termijn duidelijkheid te krijgen van de minister. Die hebben wij niet gekregen. Wij onderkennen dat er mogelijkheden zijn voor kwaliteitsverbetering op het gebied van handhaving en toezicht. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt primair bij provincies en gemeenten. Verder is de inzet voor de kwalitatieve verbetering van handhaving en toezicht op decentraal en rijksniveau van groot belang, zie de VROM-inspectie. Op basis van deze argumenten zullen wij voor de motie stemmen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

Aan de orde is de **stemming over een motie**, ingediend bij de behandeling van het wetsvoorstel **Wijziging van de Zorgverzekeringswet in verband met de verstrekking van bijdragen aan zorgaanbieders die inkomsten derven ten gevolge van het verlenen van medisch noodzakelijke zorg aan bepaalde groepen vreemdelingen en van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten met het oog op verzekering van bepaalde groepen minderjarige vreemdelingen (31249)**, te weten:

- de motie-Klein Breteler c.s. inzake een bovenmatig ondernemersrisico voor huisartsen (31249, letter F).

(Zie vergadering van 28 oktober 2008.)

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

Aan de orde is de **stemming over een motie**, ingediend bij de behandeling van het wetsvoorstel **Wijziging van de Kieswet in verband met het verlenen van het kiesrecht voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement aan alle Nederlanders die in de Nederlandse Antillen en Aruba woonachtig zijn (31392)**, te weten:

- de motie-Dölle c.s. inzake het opnemen van het kiesrecht voor het Europees Parlement in een Rijkswet (31392, letter G).

(Zie vergadering van 28 oktober 2008.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen vooraf.

De heer **Noten** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. Het stemmen voor deze motie zou naar onze mening zo begrepen kunnen worden dat wij de wet als zodanig constitutioneel onaanvaardbaar vinden. Die conclusie willen wij er niet op voorhand aan verbinden. Wij vinden dat ook niet nodig, gezien het feit dat de staatssecretaris heeft toegezegd dat de wet binnen drie jaar zal worden geëvalueerd en beoordeeld in dat kader. Wetende dat de discussie niet voorbij is, vinden wij de motie op dit moment onverstandig en niet nodig.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Voorzitter. De Nederlandse Antillen en Aruba maken geen deel uit van de Europese Unie, maar de inwoners ervan zijn door het Nederlanderschap wel burgers van de Unie. Er is dus wel een intense relatie tussen de EU en die inwoners van onze overzeese landen. Als wij kiesrecht geven aan de inwoners van die landen, wat niet noodzakelijk is en waar wij niet toe verplicht zijn, dan zijn wij het eens met de indieners van de motie, dat het EU-parlement ook deze kiezers dan vertegenwoordigt. Gelet op hun belang bij de EU en hun EU-burgerschap is dat ook helemaal geen gekke gedachte. Vandaar dat ik er toch voorstander van ben om dit kiesrecht in de toekomst gezamenlijk te regelen in een consensusrijkswet. Ik ben het dus graag met de motie eens en zal ervoor stemmen.

De heer **Engels** (D66): Mevrouw de voorzitter. Met de regering is mijn fractie van oordeel dat de principiële keuze voor een gelijke positie in het kiesrecht voorop behoort te staan. Voor zover de vraag voorligt of nu al moet worden vastgelegd dat het kiesrecht voor het Europees Parlement binnen drie jaar in een rijkswet moet worden opgenomen, delen wij het standpunt van de staatssecretaris. Ook wij menen dat de uitkomsten van de aangekondigde evaluatie, inclusief het voorgenomen juridisch onderzoek, moeten worden afgewacht. Dat betekent dat de D66-fractie de motie niet zal steunen.

De heer **Dölle** (CDA): Voorzitter. Eerst de weinig verrassende mededeling dat wij de motie wel steunen. Wanneer de Kamer de motie zou aanvaarden, zou zij daarmee uitdrukken dat zij vindt het kiesrecht geregeld behoort te worden niet in de nationale organieke wet van het land Nederland in Europa, maar in een consensusrijkswet, wanneer de 210.000 landskinderen op Aruba en de Nederlandse Antillen, de beide andere landen die met ons samen het Koninkrijk vormen, dat kiesrecht in de toekomst krijgen. Wij weten dat de staatssecretaris zegt: jongens, wacht nu even af, wij gaan evalueren, wij gaan zelfs juridische expertise inwinnen. Onze opvatting is dat de juridische expertise ook in deze Kamer moet zitten en dat de bewaking van het Statuut en de Kieswet ook een

Dölle

zaak is van deze Kamer. Vandaar dat wij met de nodige gelatenheid dit oordeel, dat je zo niet kunt omgaan met het kiesrecht van de Antillianen en de Arubanen, aan de collega's voorleggen.

In stemming komt de motie-Dölle c.s. (31392, letter G).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de ChristenUnie, de SGP, GroenLinks en de OSF voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Ik schors de vergadering voor enkele minuten, in afwachting van de premier, dus ik verzoek u om niet allemaal naar de koffiekamer te gaan, maar in de zaal te blijven.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van:

- de algemene politieke beschouwingen naar aanleiding van de Miljoenennota voor het jaar 2009 (31700).

De beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Balkenende**: Mevrouw de voorzitter. Ik zeg de leden van deze Kamer dank voor hun inbreng in eerste termijn en ik dank de heer Kox voor het waardevolle bloemstuk dat vooral was samengesteld uit rode tomaten. Een beeld dat wij kennen! Of het lekker is, zal later worden vastgesteld.

Er is door de leden van deze Kamer vanzelfsprekend veel aandacht besteed aan de actuele ontwikkelingen van de afgelopen twee maanden: de wereldwijde crisis in de financiële sector. Het is de vraag hoe die zijn schaduw op de reële economie vooruitwerpt. Daarnaast zijn nagenoeg alle andere beleidsterreinen aan bod gekomen in de inbrengen.

Dat zo zijnde, zal ik mijn antwoord als volgt opbouwen. Ik begin met een meer algemene beschouwing en reflectie. Vervolgens behandel ik het thema internationale en Europese samenwerking, inclusief duurzaamheid. Ik heb het dan over de pijlers 1 en 3 van het beleidsprogramma van het kabinet. Daarnaast stel ik economie en participatie aan de orde. Dat zijn de pijlers 2 en 4 van het beleidsprogramma. Ik begin dit blok met een uiteenzetting over de kredietcrisis en de doorwerking op de reële economie. Vervolgens ga ik in op het blok respect, veiligheid en bestuur. Dat zijn de pijlers 5 en 6 van het beleidsprogramma. Ten slotte rond ik af met een aantal overige onderwerpen die aan de orde zijn gesteld. Voor antwoorden op enkele zeer specifieke vragen zal ik verwijzen naar de desbetreffende bewindspersoon. Deze zal hetzij schriftelijk hetzij tijdens de begrotingsbehandeling dan wel de themadebatten daarop antwoord geven. Dit doe ik mede om de duur van mijn inbreng hanteerbaar te houden.

Verschillende geachte afgevaardigden hebben in meerdere of mindere mate naar aanleiding van de actuele wereldwijde kredietcrisis een aantal fundamentele beschouwingen gegeven en vragen gesteld. En wat zou dit geheel aan de door hen gegeven beschouwingen

voor Nederland kunnen betekenen? De heer Werner vatte het samen in de vraag: is Nederland nu toe aan een nieuw landmark. Aan deze beschouwingen draag ik graag bij door in te gaan op de kenmerken van Nederland, op de kansen die het kabinet ziet voor ons land en op de actuele urgentie om daar werk van te maken. Het kabinet houdt de koers vast om de kwaliteit van onderwijs en zorg te verbeteren, de veiligheid te vergroten, criminaliteit en overlast te bestrijden en aandacht te geven aan jeugd en gezin, aan leefbare wijken en aan het streven om Nederland duurzamer te maken.

In de Miljoenennota geeft het kabinet een overzicht van de voortgang van zijn projecten en doelen in de zes genoemde pijlers. Ik geef een enkel voorbeeld, maar dat is natuurlijk niet volledig. In de internationale en Europese samenwerking zijn te noemen: de inbreng in de besprekingen rondom de WTO – een belangrijk onderwerp – de inzet voor de millenniumontwikkelingsdoelen, de voorbereiding van Kopenhagen 2009 en de actieve rol in de Reflectiegroep van de Europese Unie. Ter bevordering van een innovatieve en duurzame economie is het overzicht van resultaten van het Innovatieplatform aan de Kamer gestuurd. Onlangs is in de ministerraad een extra slag gemaakt met terugdringing van administratieve lasten. Wat betreft de duurzame leefomgeving is op Prinsjesdag het werkprogramma Schoon en Zuinig gepresenteerd. Met bedrijven en overheden zijn duurzaamheidsakkoorden afgesloten. Het Sociaal Akkoord met werkgevers en werknemers van 7 oktober brengt de doelstelling van de vierde pijler forse stappen dichterbij. Dan heb ik het over sociale samenhang. En de projecten Kansen voor Kinderen, Iedereen doet mee, Aanval op Schooluitval, het Deltaplan inburgering en het Actieplan Krachtwijken maken ook onderdeel uit van deze pijler. De voortgang van deze projecten ligt op schema. Voor de inburgering wordt een extra slag gemaakt.

Op de onderwerpen van pijler 5 veiligheid en respect zal ik later in mijn betoog uitvoeriger terugkomen. Gerichtte maatregelen om werknemers met publieke taken te beschermen, een reductie van de criminaliteit met 25%, een kwart minder sociale overlast, 500 extra wijkagenten en aanpak van overmatig alcoholgebruik door jongeren zijn allemaal in gang gezet. Tot slot worden ook de aangekondigde stappen ter vernieuwing van de rijksdienst en ter verbetering van dienstverlening door de publieke sector gezet. Onlangs is de rapportage hierover naar het parlement gestuurd.

De economisch onzekere tijden doen niets af aan het belang van de volle breedte van het kabinetsbeleid en van alle tot nu toe geboekte resultaten. Het maakt de opgave waar we voor staan wel zwaarder. Er wordt van ons allen extra inzet gevraagd. Immers, het economische beeld is niet rooskleurig. Er is meer aan de hand dan een traditionele economische conjunctuurbeweging. De crisis in de financiële sector heeft gebreken in het economische systeem blootgelegd. En wat dat exact betekent voor de economische ontwikkelingen in de komende paar jaar, is nog diffuus. Dat het een neerwaartse impact zal hebben, is zeker. In een bijzondere situatie als deze bestaan er geen kant en klare recepten. Het kabinet spant zich in, de beste wegen te benutten om de bedrijvigheid in ons land te bevorderen en de werkgelegenheid te verzekeren. Ik kom daar bij het blok economie uitgebreider op terug.